

Kostel Věch svatých (leden 2014)

Kostel stojí v ohybu cesty na návrší nad bývalou šolcovnou (čp. 1), která představovala administrativní centrum obce. Komunikace zde proto odbočuje z údolní nivy, stoupá do mírného vrchu a znovu klesá k potoku, protékajícímu obcí. Podél kostela, v pravém úhlu odbočuje severním směrem stará úvozová cesta na ves Ruprechtice. *Situace heřmánkovického kostela je mimořádně malebná a barokním architektem byla využita k dominantnímu urbanistickému působení objektu.*¹

Kostel Věch svatých. Patří do **broumovské skupiny barokních kostelů.** Je chráněn jako kulturní památka České republiky.

Původní dřevěný gotický kostel byl postaven ve 14. století zhruba na místě stávající márnice (písemná zmínka v roce 1353). V 17. století byl přestavěn a rozšířen opatem Tomášem Sartoriem v roce 1672, v roce 1677 byla okolo postavena kamenná zeď.

Barokní kostel byl postaven na začátku 18.století vedle původního kostela, který byl rozebrán. Stavbu

kostela inicioval broumovský benediktýnský opat Otmar Zinke, majitel pozemku.

Projekt nového kostela vypracoval Kilián Ignác Dientzenhofer, syn Kryštofa Dientzenhofera, "dvorního" stavitele benediktinů. (Kryštof Dientzenhofer projektoval např. kostel ve Verněřovicích a Ruprechticích, jejichž stavba byla zahájena ještě za jeho života). Základní kámen kostela byl vysvěcen opatem Otmarem Zinkem a položen 8.listopadu 1722 (...v této zimě nenapadl žádný sníh a veškerý materiál, jako dříví, kameny a pod. se musely

vynášet z bláta...²). Stavba však byla připravována již od října roku1720. Kilián I.

Dientzenhofer stavbu kostela pravděpodobně i řídil. Hrubá stavba byla dokončena koncem roku 1723. Kostel pak byl vysvěcen k uctění památky Věch svatých 1.

listopadu téhož roku a současně byla sloužena mše svatá. Dokazuje to mramorová deska nad vchodem z chodby s nápisem „*Honori Omnium SS.(anctorum) Templum hoc aedificat 1723 O.A.B.*“ Kostel pak již sloužil k bohoslužebným účelům (v té době byla věž vyzděna pouze do výše 12m - v patře věže je vložena pískovcová deska s nápisem IMMR 1724³).

Stavební práce ale ještě v následujících letech pokračovaly, dokončován byl i interiér. Stavba samotná ukončena v červnu 1726.

¹ Dr. M. Horina: Heřmánkovice , kostel Věch svatých. Umělecko-historické hodnocení, prosinec 1977. Strojopis Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze

² Gedenkbuch der Gemeinde Hermsdorf

³ IMMR svádí k domněnce, že se jedná o iniciály jména Johann Martin Michael Rotter (Rother). Martin Rotter byl ustaven v roce 1704 kostelním písařem a školmistrem v Heřmánkovicích (tento úřad zastával jako v třetí generaci Rotterů). Iniciály v této podobě jsou vloženy (stejně tak i jeho předchůdců) do neuměle vytvořeného věnce hned za titulním listem matriky. (Mgr. Vladislava Říhová, Ph.D. „Odras budování barokních kostelů v matrikách farností na Broumovsku“ str.: 33)

MR také byl ambiciózní soukromý kronikář, narodil se 11. února 1674 v Heřmánkovicích a 28. února 1739 odchází na odpočinek. (Kronika MR)

Nástrovní malba byla provedena až o deset let později (v průčelí kostela nad vítězným obloukem monogram O.A.B. 1736). Přemalba a okna pak v roce 1865 (NAB 1865) za opata Jana Nepomuka Rottera. Tato část představuje adoraci Nejsvětější Trojice, pod ní Panna Maria se třemi archanděly, její rodiče, sv. Jan Křtitel a 12 apoštolů.

Přemalbu provedl malíř Josef Šrůtek⁴ (...1865 ...*Pre Malovano od Josefa Srutka z Nachoda*) jak svědčí český nápis (v německém prostředí!) na listech otevřených knih, které nesou některé postavy na stropě.⁵

Přemalba není příliš zdařilá. Za autora původní fresky z roku 1736 s tématem oslavy Všech svatých byl pokládán Karel Kovář⁶.

⁴ Šrůtek Josef (1849-1870), malíř v Náchodě (Wirthův Soupis památek v okrese Náchodském). M.Otte

⁵ *Mistr Šrůtek také do nich vložil další české nápisy, např. "Slava budiž Bohu Otci Bohu Sinu i Duchu Svatému gakož bylo na počátku nini vzdycky až na věki věkuv Amen."*

⁶ Bohumír Prokop, Jiří T. Kotalík, Pavel Sůva: Broumovská skupina kostelů, průvodce školou českého baroka v krajích pískovcových skal, nakladatelství Modrý anděl, Vernéřovice 2007

Barokní freskař K. Kovář se totiž poměrně často uplatňoval v benediktinských službách (1709-1749)⁷. Podle posledních bádání V. Říhové je autorem otovický malíř Johann Hausdorf⁸,⁹. K autorství J. Hausdorfa se také přiklání Martin Mádl¹⁰.

Přemalba v duchu pololidové fresky zobrazuje vnitroklášterně uctívané osobnosti v zástupu nebešťanů, knížete Boleslava II., fundátora řádu, kde se v úklonu s rukou na prsou objevuje nad svatým Vojtěchem.¹¹

Vlevo, na části stropní fresky, nad jen omítkou zakrytým poškozeným místem, jsou v řadě zobrazeni

s holubicí – Duchem svatým u ucha papež svatý Řehoř I. (Veliký), svatý Ambrož, kníže svatý Václav s praporem a orlicí. Vedle, se šátkem, babička sv. Václava, kněžna svatá Ludmila a svatý Vít s knihou a kohoutem. Vpravo pak je neznámá postava s mluvící páskou na čele (INRI).

Nad vstupem do kostela po obvodu jsou starozákonní postavy, naproti, nad vítězným obloukem svatý Benedikt. Přes sto postav zobrazuje benediktinské světce, západní církevní otce a učitele, české patrony (např. svatý Václav, sv. Vít, sv. Vojtěch), mučedníky, světice, světce, svaté panny a na závěr vyobrazení tři králové. V rozích stropu pak jsou čtyři evangelisté a mezi nimi teologické ctnosti.

K.Gabriel

⁷ Dr. M. Vilímková: Heřmánkovice, kostel Věch svatých. Stručné dějiny, prosinec 1977. Strojopis Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Praze

⁸ Mgr. Vladislava Říhová, Ph.D. „Odras budování barokních kostelů v matrikách farností na Broumovsku“, katedra humanitních věd, Fakulta restaurování, Univerzity Pardubice.

⁹ Kronika Martina Rothera, školmistra Heřmánkovických, jako pramen pro regionální dějiny (Štěpán Gilar in Stopami dějin Náchodská 8, SOA Náchod 2002) str.: 110 – „...kostela v heřmánkovických, který byl v létě 1763 vymalován a vyzdoben otovickým malířem Johannem Hausdorfem, pocházejícím z Broumova“ (fol. 101v.)

¹⁰ PhDr. Martin Mádl, Ph.D., Ústav dějin umění AV ČR - seminář pro studenty VŠ v kostele Věch svatých v říjnu 2014 s odkazem na obraz J. Hausdorfa v kostele v Otovicích a kostele v polském příhraničním městě Radków. Jméno J. Hausdorfa v Otovicích zmiňuje Cechner a M. Otte, dlouholetý ředitel Muzea Broumov

¹¹ Milada Vilímková, Viktor Preiss: Ve znamení břevna a růží, Vyšehrad 1989, ISBN80-7021-013-3, str. 172

